

N:o 34.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående vissa ändringar i förordningen angående utvidgad näringsfrihet; gifven Stockholms slott den 3 februari 1893.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed inhemta Riksdagens yttrande öfver det deruti intagna förslag till förändrad lydelse af vissa delar af förordningen angående utvidgad näringsfrihet.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

O S C A R.

V. L. Groll.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den
3 februari 1893.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHIELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE och
CHRISTERSON.

9:o.

Härefter anförde föredragande departementschefen, statsrådet Groll i underdånighet:

Uti underdånig skrifvelse den 26 april 1889 har Riksdagen anhallit, det täcktes Eders Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, att fabriks- och handtverksidkare måtte erhålla rätt att, utan särskild anmälan eller

tillstånd, sjelfva eller genom hustru eller hemmavarande barn till salu kringföra sina egna tillverkningar. Riksdagen har dervid i sådant afseende erinrat, hurusom genom handelsordningen den 22 december 1846, som jemte fabriks- och handtverksordningen af samma dag utgjorde brytningen med det gamla skråsystemet, rättighet stadgades för fabriks- och handtverksidkare att, utan särskildt tillstånd eller ens anmälan, sina tillverkningar i hvad myckenhet som helst å landet afyttra; att förordningen den 18 juni 1864, hvarigenom eljest näringsfriheten ytterligare utvidgades, häri gjorde den ändring, att såsom vilkor för rättigheten att kringföra varor till salu utom boningsorten stadgades skyldighet att derom göra anmälan hos vederbörande i mantalsskrifningsorten med uppgift på den eller de personer, hvilka skulle såsom biträden begagnas, äfvensom aflemna betyg, att dessa vore välfrejdade och myndige; att genom förordningen den 20 Juni 1879 bestämmelserna skärptes sålunda, att anmälan skulle ske årligen, hvarjemte å det bevis, som meddelades öfver skedd anmälan, skulle upptagas beskrifning på utseendet äfvensom uppgift om åldern både af den person, som handelsrätten tillkomme, och af den eller de, hvilka han egde använda såsom biträden, men att uti ingendera förordningen undantag gjordes för egna tillverkningar; att af Riksdagen år 1887 bifallits Eders Kongl. Maj:ts proposition angående sådan ändring af gällande stadganden i oförmälda hänseende, att rättigheten att kringföra varor gjordes beroende af särskildt tillstånd af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, hvarom skulle företes betyg så väl för näringsidkaren sjelf som för hans biträden, utvisande att vederbörande hade god frejd, rådde öfver sig sjelf och sin egendom samt gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet; att det visserligen allt sedan 1846 vore medgifvet landtmän att utan anmälan till afsalu förfärdiga fabriks- och handtverksarbeten, hvilka såsom föremål för husfit kunde af dem åstadkommas, likasom en hvar vore medgifvet att utan anmälan eller tillstånd till salu kringföra lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter samt alster af inhemsk husslöjd, men att, så vidt ofvanberörda stadganden i öfrigt afsåge en näringsidkares egna tillverkningar, lagstiftningen nu vore strängare än den var år 1846, sedan handels- och handtverksordningarne utkommit. Vidare har Riksdagen anført att då den inskränkning i näringsfriheten, som sålunda hade kommit till stånd, ofta för den mindre näringsidkaren innebure ett hinder i hans sträfvan att årligen försörja sig och då dessutom tillämpningen måste blifva ojemn, i ty att det för länsstyrelsen blefve hardt när omöjligt att vid pröfning af ansökningar uti ifrågavarande hänseende skipa rättvisa, så framt icke alla ansökningar skulle bifallas, i hvilket fall

åter föreskriften att söka tillstånd ju icke vore af nöden, och i allt fall kostnaden för de mångfaldiga betyg, som måste årligen anskaffas för erhållande af tillstånd, vore för den mindre bemedlade näringsidkaren ganska känbar, det syntes Riksdagen att en ändring af hithörande lagstiftning, hvarom framställning hos Riksdagen blifvit gjord, lämpligen borde ske; att ändringen emellertid, efter Riksdagens förmenande, borde vidtagas med synnerlig försigtighet, så att ej, genom att göra undantaget från de inskränkande bestämmelsernas tillämpning för vidsträckt, tillfälle till kringgående af desamma öppnades för sådana näringsidkare, med afseende på hvilka dessa bestämmelser särskildt hade ansetts nödiga; samt att Riksdagen därför väl funnit näringsidkare böra tillerkännas rätt att utan föregående särskild anmälan eller tillstånd till salu kringföra egna tillverkningar, men ansett denna rätt böra göras beroende deraf, att kringförandet verkställdes af tillverkaren själf, hans hustru eller hemmavarande barn.

Till följd af härå erhållen nådig remiss har kommerskollegium med eget underdånigt utlåtande af den 18 december 1891 öfverlemnadt infordrade yttranden i ämnet från öfverståthållarembetet och Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länen.

I dessa yttranden har bifall till Riksdagens förevarande framställning tillstyrkts af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län, Upsala län, Södermanlands län, Östergötlands län, Jönköpings län, Kronobergs län, Kalmar län, Gotlands län, Blekinge län, Kristianstads län, Malmöhus län, Hallands län, Elfsborgs län, Skaraborgs län, Wernlands län, Örebro län, Kopparbergs län, Gefleborgs län, Vesternorrlands län och Vesterbottens län; hvaremot öfverståthållarembetet samt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vestmanlands län, Jemtlands län och Norrbottens län ansett samma framställning icke böra vinna nådigt afseende.

Uti sitt ifrågavarande yttrande har särskildt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Stockholms län förmält, bland annat, att de ändringar i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, som gjorts genom nådiga förordningen den 23 september 1887 och hvarigenom mera restriktiva bestämmelser meddelats rörande den s. k. gårdfaribandeln, inom länet tillämpats så, att i regeln tillstånd ej beviljats åt någon att utom den ort, der han vore bosatt, kringföra manufakturvaror till afsalu, men att deremot sådana hade tillåtits få hållas till salu å torgdagar inom länet äfven af personer, bosatta utom orten; att befolkningen inom länet i allmänhet uttalat sin tillfredsställelse med denna tillämpning af författningen; och ansåge

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande att en vidsträcktare tillämpning deraf icke under nuvarande förhållanden vore af något verkligt behof inom Stockholms län påkallad, utan endast egnad att framkalla de olägenheter, som hade visat sig vara förbundna med gårdfarihandeln med manufakturvaror och hvilkas allmänna öfverklagande just framkallat den senaste lagförändringen; att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande deremot i de flesta fall beviljat handtverkare sökt tillstånd att till afsalu kringföra sina egna tillverkningar; att då Riksdagens skrifvelse icke åsyftade annan ändring än att fabriks- och handtverksidkare skulle erhålla rätt att, utan särskild anmälan eller tillstånd, kringföra sina egna tillverkningar sjelfve eller genom hustru eller hemmavarande barn, Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande så mycket mindre kunde hysa någon betänklighet mot en dylik ändring, som en likartad och i viss mån vidsträcktare rättighet redan funnes medgifven för landtmän med afseende å fabriks- och handtverksarbeten, hvilka af dem åstadkommes såsom föremål för husflit; men att Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande dock ej vågade tillstyrka att ändringen gjordes vidsträcktare än Riksdagen hade begärt, eller att, såsom likställigheten med landtmän kunde synas fordra, fabriks- och handtverksidkare skulle medgifvas att kringföra varor jemväl genom lagstadda tjenare, enär dylik handel i sådant fall kunde taga en omfattning, som omintetgjorde hela syftet och gagnet af de nuvarande bestämmelserna om gårdfarihandeln.

Att vid tillämpningen af ifrågavarande författningar olika åsigtter gjort sig gällande framhålles af flere andra länsstyrelser, dervid Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Södermanlands län, bland annat, fäst uppmärksamheten på den svårighet, som förefunnes att bestämma gränsen för de varor, hvilka såsom varande alster af inhemsk husslöjd finge af en hvar utan anmälan eller tillstånd till salu kringföras, och i sådant hänseende anført att flerstädes inom länet händt att personer af allmänna åklagaren lagförts för kringförande af varor, hvilka rätteligen varit att hänföra till husslöjdsalster, hvarigenom, äfven om frikännande på sådant åtal följt, den åtalade förorsakats obehag och kostnader, för hvilka ingen ersättning kunnat erhållas; att, då tolkningen af författningens stadganden, enligt vunnen erfarenhet, visat sig vara olika hos olika länsstyrelser, många näringsidkare föredragit att, för säkerhets skull, söka tillstånd till handel äfven med omförmälda slag af varor och att sålunda kunde antagas, det flera af de tillståndsresolutioner till gårdfarihandel, som inom länet utfärdats, otvifvelaktigt omfattat sådana varor, hvilka såsom husslöjdsalster äfven utan tillstånd hade fått kringföras; att dessutom, i synnerhet med afseende på den

mindre tillverkningen, de kostnader, hvilka föranleddes genom nödvändigheten att årligen söka tillståndsbevis, vore ganska känbara, då dessa kostnader, såsom för anskaffande af bevis om sökandens myndighet och att han rådde öfver sig sjelf och sin egendom, intyg om redbarhet och ordentlighet, lösen för tillståndsresolutionen, skrifning, porton m. m., enligt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande, icke kunde beräknas lägre än till femton kronor för hvarje gång tillstånd söktes.

Vidare har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län, med erinran att, medan det för närvarande vore för kronobetjeningen lätt att bedöma, huruvida de varor, som, utan meddeladt tillstånd, kringfördes till afsalu, vore lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter eller alster af inhemsk husslöjd, det deremot blefve svårt eller omöjligt att afgöra, huruvida kringförda fabrikat eller handtverkeriarbeten vore tillverkade af den resande, dess make, fader eller moder, hemstält att antingen 10 eller 18 § af nådiga förordningen den 18 juni 1864 måtte erhålla ett tillägg derom, att inhemska fabriks- och handtverksidkare egde att, utan sådant tillstånd som säges i § 10 mom. 2 i nämnda förordning, sjelfve eller genom hustru eller hemmavarande barn till salu kringföra sina egna tillverkningar, dock med skyldighet för den, som utbjöde varorna, att medföra vederbörande länsmans eller magistrats intyg angående det slag af fabriksrörelse eller handtverk, som idkades af säljaren, dess make, fader eller moder. Och hafva flere af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande uttalat den åsigt att, om ett förtydligande och begränsande författningstillägg i sådant syfte, som Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län antydt, gjordes, det icke komme att äfventyras att gårdfarihandeln skulle återtaga sin förra omfattning eller att de med afseende å densamma öfverklagade missbruk skulle åter upplifvas.

Såsom skäl åter för afslag på Riksdagens framställning har öfverståthållareembetet — som erinrat att, då någon gårdfarihandel i detta ords egentliga bemärkelse icke förekomme i Stockholm, embetet ej vore i tillfälle att bedöma de verkningar i allmänhet, som varit en följd af de genom nådiga förordningen den 23 september 1887 meddelade bestämmelser om vilkoren för rättighet att utom den ort, der säljaren vore bosatt, kringföra varor till salu — anfört, bland annat, att, hvad hufvudstaden beträffade, sagda bestämmelser visat sig synnerligen verk samma till förekommande af de missbruk vid kringgående handel, hvilka, innan nämnda förordning trädde i kraft, der förekommit; att, derest Riksdagens nu önskade författningsändring komme till stånd,

väg derigenom måhända blefve åter beredd för dessa missbruk och de olägenheter deraf, hvilka, innan förordningen tillkommit, allmänt öfverklagats, i det att, äfven om tillförlitlig kontroll kunde utöfvas derå att kringgående försäljare eller försäljerska i hemorten drefve tillverkning af de till salu utbudna varorna eller vore hustru till eller barn af en närings- eller fabriksidkare, som bedrefve dylik tillverkning, det i allt fall skulle blifva omöjligt att kontrollera att varorna vore alster af säljarens, dess mans eller faders egen fabrik eller handtverk; att genom förändringen kringgående säljare sålunda bereddes möjlighet att icke allenast drifva handel med varor af annan inhemsk eller till och med utländsk tillverkning, utan äfven idka försäljning för utländsk tillverkares räkning; att, då, enligt förordningen den 23 september 1887, tillstånd att till salu kringföra varor vore erforderligt endast i det fall, att försäljningen egde rum utom den ort, der försäljaren vore bosatt, det syntes öfverståhållareembetet som skulle den fabriks- eller handtverksidkare, hvilken drefve sin näring i den omfattning, att han kunde bereda afsättning för sina produkter jemväl utom den stad eller den kommun å landet, der han vore boende, icke röna synnerlig olägenhet af att anskaffa det erforderliga tillståndsbeviset, likasom ock att den af Riksdagen omförmälda kostnaden för de härför erforderliga betygen ej torde för dylik näringsidkare vara i sådan grad betungande, att den lade hinder i vägen för afsättningen af hans varor; och att, vidkommande den anmärkta svårigheten att vid pröfningen af ansökningar om tillstånd till ifrågasvarande handel skipa rättvisa, vederbörande myndigheter syntes med ledning af de ingifna betygen och med kännedom om ortens behof af de varor, som i ansökningarna afsåges, i de flesta fall kunna tillförlitligen bedöma, huruvida den ifrågasatta handeln borde tillåtas eller om densamma vore af beskaffenhet att föranleda olagligheter eller missbruk af det begärda tillståndet.

För öfrigt hafva Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Vestmanlands län och Jemtlands län, med erinran derom att nu gällande bestämmelser rörande gårdfarihandel icke vore äldre än sedan den 23 september 1887, uttalat den åsigt att det äfven med hänsyn härtill vore väl tidigt att redan nu deruti göra ändring, innan eu mera omfattande erfarenhet om de nya lagbestämmelsernas verkan hunnit förvärfvas, hvarjemte Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, under förmälan, bland annat, att detta läns samtliga kommuner, med ett enda undantag, på framställd förfrågan förklarar att behof af gårdfarihandel iuom kommunerna icke förefunnes, såsom sin mening framhållit

att den ifrågasatta lagförändringen uppenbarligen skulle i hög grad underlätta gårdfarihandel med förbjudna varor, alldenstund det i de flesta fall vore omöjligt afgöra, huruvida kringförda fabriks- och handtverksprodukter vore af vederbörandes egen tillverkning eller af den inhemska och utländska fabriksindustrien, hvadan ock skulle i hög grad försvåras och ofta omöjliggöras kontrollen å den gårdfarihandel, som fortfarande vore beroende af myndigheternas tillstånd, hvartill komme att det vid senast vidtagna lagändring angående gårdfarihandel gjorda undantag för alster af inhemska husslöjd, enligt hvad från flera orter hade öfverklagats, föranledt dertill, att mången gårdfarihandlande redan under nuvarande förhållanden förstått att under skyddet af den för dessa alster medgifna friheten drifva en ej obetydlig konkurrens med de bofasta och kommunalt legitimerade handlandena, hvilket uppenbarligen skulle varda än lättare, om gårdfarihandeln blefve tillåten äfven med alster af fabriks- och handtverksindustrien, hvori, efter hvad Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande förmenade, de flesta i gårdfarihandeln förekommande varor kunde inbegripas.

För egen del har kommerskollegium anfört att, då det af Riksdagen blifvit anmärkt, bland annat, att, så vidt nu gällande stadganden afsåge en näringsidkares egna tillverkningar, lagstiftningen för närvarande vore strängare än den varit år 1846, sedan handels- och handtverksordningen utkommit, sådant, enligt kollegii mening, icke heller kunde jäfvas, alldenstund de grundsatser i näringslagstiftningen, som gjort sig gällande och fått uttryck genom den åberopade författningen, blifvit äfven i berörda hänseende efter hand i viss mån kringskurna genom en del af de restriktiva föreskrifter rörande näringsfriheten, hvilka genom nådiga förordningarne den 18 juni 1864, den 20 juni 1879 och den 23 september 1887 till iakttagande meddelats; att dessa inskränkande bestämmelser också, enligt hvad af flertalet utaf Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande bekräftats, försvårade för åtskilliga smärre fabriks- och handtverksidkare i väsentlig mån afsättningen af deras tillverkningar, på samma gång som de kostnader, hvilka dem förorsakades genom att årligen anskaffa de särskilda betyg, som erfordrades för erhållande af tillstånd att kringföra varor till salu utom boningsorten, vore så mycket mera känbara, som, till följd af svårigheten att i hvarje fall bestämma, huruvida de varor, som utbjödes, vore alster af inhemska husslöjd och sålunda tillåtna att utan anmälan eller tillstånd till salu kringföras, och den olika tolkning af författningens stadganden, som förty i sådant hänseende gjorde sig gällande, dylikt till-

stånd mången gång söktes, utan att i verkligheten vara behöfligt; samt att det icke lede tvifvel att berörda missförhållanden borde genom den af Riksdagen afsedda utsträckning af näringsfriheten komma att åtminstone i väsentlig mån häfvas, under det att man icke gerna kunde befara, det densamma skulle komma att i någon mera afsevärd mån ånyo bereda tillfälle till de öfverklagade missbruk och olägenheter vid kringgående handel, mot hvilka förordningen den 23 september 1887 hufvudsakligen rigtats.

Med hänsyn till det förhållande att, medan det för närvarande i allmänhet borde af vederbörande myndigheter kunna temligen lätt bedömas, huruvida de varor, som utan meddeladt tillstånd kringfördes till afsalu, vore lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter eller alster af inhemsk husslöjd, det deremot blefve i de flesta fall svårt om ej omöjligt att afgöra, huruvida kringförda fabrikat eller handtverkeriarbeten vore tillverkade af den resande, dess make, fader eller moder, har emellertid kommerskollegium, med anledning af hvad i sådant afseende blifvit af flera utaf Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hemställt, ansett att det vore synnerligen önskvärdt att, i händelse Riksdagens förevarande framställning vunne Eders Kongl. Maj:ts nådiga bifall, hvilket kollegium i underdånighet tillstyrkte, förordningen den 18 juni 1864 erhöle det tillägg: att inhemsk fabriks- och handtverksidkare egde att, utan sådant tillstånd, som sägs i § 10 mom. 2 af nämnda förordning, sådan den lyder enligt förordningen den 23 september 1887, sjelf eller genom hustru eller hemmavarande barn till salu kringföra sina egna tillverkningar äfven utom den ort, der han vore bosatt, dock med skyldighet för den, som utbjöde varorna, att medföra vederbörande magistrats eller stadsfiskals, kronofogdes eller länsmans intyg angående det slag af fabriksrörelse eller handtverk, som idkades af säljaren, dess make, fader eller moder, äfvensom vederbörligt prestbetyg för säljaren; och borde ofvannämnda intyg angående fabriks- eller handtverksrörelse, för att vara gällande, vara utfärdadt under det kalenderår, då försäljningen egde rum.

Vid öfvervägande af hvad sålunda af Riksdagen och af de i ärendet hörda myndigheter blifvit anfördt anser jag mig böra tillstyrka en sådan förändring i gällande förordning om näringsfrihet, som af Riksdagen ifrågasatts, hvarvid dock till förekommande af missbruk nödigt torde vara att ett tillägg göres i det syfte, som af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Jönköpings län och kommerskollegium föreslagits. Den erforderliga bestämmelsen i ämnet torde lämpligen böra införas i § 11 af nämnda

förordning, hvilken § innehåller öfriga medgifna undantag från de i förordningen i allmänhet stadgade vilkor för kringförande af varor till salu annorledes än å marknad.

I § 31 af 1864 års förordning angående utvidgad näringsfrihet, sådan denna § lyder enligt nådiga förordningen den 23 september 1887, stadgas att af utländing olofligen till salu hållna varor skola vara förverkade och må af allmän åklagare tagas i beslag. Enär emellertid detta stadgande i tillämpningen visat sig leda till resultat, som icke tillnärmelsevis motsvarat förseelsens beskaffenhet, anmodade jag, som ansåg en ändring af stadgandet vara erforderlig, kommerskollegium att afgifva förslag till den ändrade lydelse af ifrågavarande §, som kollegium kunde finna af förhållandena påkallad. Med anledning häraf har kommerskollegium uti afgifvet underdånigt utlåtande af den 30 december 1892 till en början redogjort för tillkomsten af ifrågavarande stadgande och i sådant afseende anfört:

»I underdånig skrifvelse den 17 oktober 1863, angående ändring i då gällande stadganden rörande handels- och näringsrätt samt om upphäfvande af vissa delar utaf handelsbalken, hade Rikets Ständer, bland annat, hemställt att den genom då gällande författningar vederbörande åklagare tillagda rätt att i fråga om oloflig handel och varutillverkning verkställa beslag måtte upphöra, så vidt förbrytelse mot tullförfattningarna ej vore i fråga; och i förordningen den 18 juni 1864, sådan den ursprungligen lydde, förekommer ej heller någon bestämmelse om beslag vid förseelse emot förordningen, ehvad förseelsen begicks af svensk undersåte eller utländing. Dylika förseelser bestraffades jemlikt § 18 med böter från och med 5 till och med 200 riksdaler riksmünt, hvilka böter enligt § 23 tillföll kronan och förvandlades, der tillgång saknades, efter de grunder, som i strafflagen voro bestämda.

Klagomål började emellertid snart nog förspörjas öfver vissa olägenheter, som voro förenade med den ambulatoriska handelsverksamhet, som inom landet bedrefs i ganska vidsträckt omfattning, särskildt af utlänningar, dels genom s. k. gårdfarihandel, dels ock på flerahanda andra sätt, såsom genom varuauktioner och realisationer för utländska konkursmassors räkning.

Med anledning af inom Riksdagen väckt förslag om skärpta kontroller och föreskrifter för handelsresande, anhöll Riksdagen i under-

dånig skrifvelse den 15 maj 1878 att Eders Kongl. Maj:t måtte underkasta näringslagstiftningen, i hvad den anginge utländingar, en revision i syfte att förhindra dem att här i riket idka handel utan att erlægga skatt till staten och kommunen, samt att Eders Kongl. Maj:t täcktes fastställa de inskränkningar i den utländingar medgifna näringsfrihet, som för nämnda ändamål kunde finnas nödiga, äfvensom skärpa ansvarsbestämmelserna för oloffig handelsrörelse och meddela föreskrifter, som underlättade vederbörande myndigheters kontroll öfver iakttagande af de för utländingars näringsfrihet stadgade vilkor.

Riksdagens nu omförmälda skrifvelse hade till följd, bland annat, utfärdande af nådiga förordningen den 20 juni 1879 om ändring af vissa §§ i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864. Skärpta bestämmelser meddelades genom 1879 års förordning i fråga om så väl handel, hvilken bedrefs af utländingar, som äfven särskildt gårdfarihandeln, ehvad den idkades af utländingar eller svenska undersåtar. Maximum af böterna enligt § 18 höjdes nu till 500 riksdaler riksmünt, hvarjemte om böternas fördelning föreskrefs att de skulle delas lika emellan kronan och åklagaren. Dessutom tillades i § 31 allmänna åklagaren befogenhet att af oloffigen utaf utländingar till salu hållna varor anhålla så mycket, som kunde anses erforderligt till säkerhet för gäldande af de bötes- och ersättningsbelopp, som kunde ådömas, dock med åliggande för åklagaren att, om sådant beslag skulle ega bestånd, ofördröjligen anställa åtal. Någon beslagsrätt af varor, som af inländske oloffigen hållas till salu, erhöll deremot åklagaren icke.

Oaktadt utfärdandet af 1879 års förordning fortforo klagomålen öfver det sätt, hvarpå den ambulatoriska handelsverksamheten bedrefs, och voro dessa klagomål, såsom förut, rigtade i främsta rummet mot utländingar.

I underdånig skrifvelse den 1 maj 1886 anhöll Riksdagen, med afseende å vissa anmärkta olägenheter vid varors kringförande till försäljning, synnerligen då sådant skedde genom utländingar, att Eders Kongl. Maj:t täcktes bringa denna viktiga fråga under utredning samt, i fall omständigheterna skulle dertill föranleda, föreslå till olägenheternas afhjelpande förändringar i då gällande lagstiftning.

I sitt med anledning af Riksdagens sistberörda skrifvelse, efter det samtliga Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande blifvit hörde, den 21 december 1886 på nådig befallning afgifna underdåniga utlåtande uttalade kollegium, som emellertid tillika föreslog ytterligare skärpta bestämmelser om varors kringförande till försäljning, den åsigt att utlänning icke borde, såsom flere af Eders Kongl. Maj:ts befallningshaf-

vande tillstyrkt, ovilkorligen förbjudas att idka handel å annan ort än der han vore bosatt, samt yttrade, i fråga om den åklagaren enligt § 31 i 1879 års förordning medgifna beslagsrätt, att då de i § 18 stadgade böter utgjorde minst 5 och högst 500 kronor samt de ersättningsbelopp, som sakfäld kunde kännas skyldig att utgifva, svårligen läte sig på förhand beräknas, i förekommande fall torde hos åklagaren uppstå tvekan eller villrådighet rörande omfånget af den honom tillagda befogenhet och i följd deraf den med beslagsrätten åsyftade verkan väsentligen förfelas. Med hänsyn härtill och för erhållande af en verksam kontroll hemstälde kollegium vidare, bland annat, om en sådan utsträckning af beslagsrätten, att samtliga oloffigen utbudna varor skulle vara förverkade och få af åklagaren tagas i beslag, hvilken beslagsrätt kollegium på anförda grunder ansåg böra stadgas ej mindre vid utländings förseelse mot förordningens föreskrifter än äfven vid svensk undersåtes öfverträdelse af de föreslagna bestämmelserna om varans kringförande till försäljning.

Genom nådiga förordningen den 23 september 1887 om ändring af vissa §§ i näringsfrihetsförordningen, hvilken, sådan den då ändrades, fortfarande är gällande, stadgades emellertid i § 26 mom. 2 förbud för utlänning, äfven om han undfått tillstånd till idkande af handel eller annan näring, att sjelf eller genom annan utom den ort, tillståndet gälde, idka försäljning annorledes än å marknad, hvarjemte utlänning ej heller skulle få användas till biträde vid försäljning, som i § 10 omförmäldes. I sistnämnda § meddelades dels i mom. 1 särskilda föreskrifter om s. k. realisation eller den handelsverksamhet, som bestode deri att en handlande utom den ort, der han anmält sig till handels idkande, på kortare tid å auktion eller under hand annorledes än å marknad afyttrade lager af handelsvaror, dels ock i mom. 2 ytterligare skärpta bestämmelser i fråga om vilkoren för idkande af gårdfarihandel.

Beträffande ansvaret för öfverträdelse af näringsfrihetsförordningen skedde icke genom 1887 års förordning någon ändring af de i § 18, sådan den lydte enligt 1879 års förordning, stadgade bötesbelopp, men rörande fördelningen af böterna stadgades nu i § 23 att desamma skulle tillfalla med en tredjedel kronan och med två tredjedelar åklagaren, dock att, der särskild angifvare funnes, han skulle erhålla hälften af åklagarens andel. Under det att fortfarande ingen befogenhet inrymdes åt åklagaren till beslagsrätt af varor, som af inländske oloffigen hölles till salu, ändrades § 31 på det sätt att, jemte det den felande, såsom tillföre, skulle vara förfallen till böter enligt § 18, oloffigen till salu hållna varor skulle vara förverkade samt finge af allmänna åklagaren tagas i beslag.

Böter och värdet af förverkadt gods skulle fördelas på sätt, som i § 23 vore sagdt, och jemväl om böternas förvandling skulle gälla hvad der stadgats.»

Vidare fortsätter kommerskollegium:

»Af nu lemnade redogörelse för de ändringar, ansvarsbestämmelserna i 1864 års näringsfrihetsförordning undergått, framgår att det skärpta ansvar, som genom berörda ändringar stadgats för öfverträdelser af de i förordningen gifna föreskrifter, närmast och hufvudsakligen föranledts af de olägenheter, som varit förenade med den ambulatoriska handelsverksamheten, företrädesvis då den bedrifves af utlänningar.

På sätt ofvan nämnts, är utlänning nu mera förbjudet att idka dylik handelsverksamhet eller att här i landet, utom vid marknader, drifva verklig handel annorstädes än å den eller de bestämda orter, der hans egentliga affärsverksamhet, efter af Eders Kongl. Maj:t dertill lemnadt tillstånd utöfvas, och för att detta förbud skall verka med tillbörlig kraft har ansetts lämpligt att stadga, det samtliga varor, som af utlänning olofligen hållas till salu, skola vara förverkade.

Förseelser mot förordningens föreskrifter uti ifrågavarande hänseende kunna emellertid otvifvelaktigt vara af den beskaffenhet, att omförmälda ansvarspåföljd varder orimligt sträng och ingalunda kan anses vara af omständigheterna påkallad. Sålunda kan en dylik förseelse begås oafsigtligt på grund af bristande kännedom om gällande föreskrifter men det oaktadt för den felande medföra förlust af till och med all hans egendom, ett förhållande, som blifver än mer beaktansvärdt, der den handel, utlänning obehörigen idkat, varit af den art och omständigheterna i öfrigt sådana, att tillstånd till handelns utöfvande antagligen kunnat af honom förvärfvas. Med hänsyn härtill och då, såsom statsrådet och chefen för civildepartementet i sin förberörda skrifvelse omförmäلت, ifrågavarande stadgande vid tillämpningen verkligen visat sig medföra dylika missförhållanden emellan förseelsen och ansvaret för densamma, anser äfven kollegium att till förekommande häraf en förändring af § 31 i näringsfrihetsförordningen, sådan denna § för närvarande lyder, bör vidtagas.

Vid en ändring af ifrågavarande paragraf i nämnda syfte lärer emellertid tillika böra tillses att icke paragrafens straffbestämmelser varda mindre effektiva och derigenom upprätthållandet af gällande inskränkningar i utlänningars näringsrätt försvåras och dymedelst en återgång till förutvarande, allmänt öfverklagade förhållanden äfventyras.

Med hänsyn till de ofvan antydda missförhållanden, som bestämmelsen derom, att af utlänning olofligen till salu hållna varor skola

vara förverkade, i tillämpningen visat sig medföra, håller kollegium före att nämnda bestämmelse borde upphävas. Enligt kollegii åsigt kunde åklagarens beslagsrätt af dylika varor lämpligen inskränkas till att omfatta högst det i § 18 stadgade maximum af böter och endast afse att erhålla säkerhet för gäldande af det bötesbelopp, som kunde varda den brottslige ådömdt; hvarjemte det skulle lemnas åklagaren öppet att, med hänsyn till förhandenvarande omständigheter, begagna sig af den honom medgifna beslagsrätten eller icke, äfvensom, i det förra fallet, att med förenämnda begränsning afgöra, huru mycket han ansåge sig böra taga i beslag.

Nu ifrågasatta bestämmelser blefve icke af beskaffenhet att kunna framkalla tvekan hos åklagaren, huru långt hans beslagsrätt sträckte sig, och torde därför ej heller gifva befogad anledning till förnyande af de anmärkningar, som, på sätt ofvan nämnts, rigtats mot motsvarande bestämmelser i 1879 års förordning.

Såsom ofvan jemväl framhållits, har stadgandet, att samtliga varor, som af utländing olofligen hållas till salu, skola vara förverkade och må af åklagaren tagas i beslag, tillkommit för att erhålla en tillräckligt verksam kontroll å utländings handelsverksamhet här i landet. På det att med den af kollegium ifrågasatta inskränkning i beslagsrätten en lika verksam kontroll i berörda hänseende det oaktadt fortfarande måtte förefinnas, anser kollegium lämpligt att bestämmelse meddelades derom, att utländing, som under tid, då han är stäld under tilltal för öfverträdelse af näringsfrihetsförordningens föreskrifter, fortsätter samma förseelse, skall, när han dertill blifvit lagligen förvunnen, dömas till särskildt ansvar för hvarje gång stämning därför utfärdas och delgifves.

Genom denna föreskrift och med behörighet för åklagaren att, hvarje gång förseelsen fortsättes, verkställa ytterligare beslag af olofligen till salu hållna varor intill ett värde, motsvarande det högsta bötesbelopp, som kan ådömas, torde förekommas, bland annat, att den, som står under tilltal för förseelse af ifrågavarande slag, kunde finna med sin ekonomiska fördel öfverensstämmande att det oaktadt fortsätta med sin olofliga handelsverksamhet.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får kollegium i underdånighet hemställa, att § 31 i nådiga förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet, sådan denna § lyder enligt nådiga förordningen den 23 september 1887, måtte erhålla följande ändrade lydelse:

Idkar utan i vederbörlig ordning erhållet tillstånd utländing handel eller annat näringsyrke, eller öfverskrider han det tillstånd honom med-

delats eller i öfrigt felar mot de i denna förordning gifna föreskrifter, är han förfallen till böter enligt § 18.

Utländing, som under tid, då han är stäld under tilltal för öfverträdelse af denna förordnings föreskrifter, fortsätter samma förseelse, skall, när han dertill varder lagligen förvunnen, dömas till särskildt ansvar för hvarje gång stämning derför utfärdats och delgifvits.

Hållas varor olofligen till salu, må allmän åklagare deraf anhålla intill så mycket som kan anses erforderligt till säkerhet för gäldande af det högsta bötesbelopp, som kan den brottslige ådömas, dock att den allmänna åklagaren åligger att, om sådant beslag skall ega bestånd, åtal mot vederbörande ofördröjligen anställa.

Böter enligt denna § fördelas på enahanda sätt, som i § 23 är sagdt; och gäller jemväl om böternas förvandling hvad der stadgats.»

Det torde icke kunna förnekas att föreskriften, att af utländing olofligen till salu hållna varor skola vara förbrutna, är obilligt sträng, i synnerhet när denna påföljd, hvarmed väl egentligen afsetts att träffa den ambulatoriska handelsverksamhet, som af utländing kunde komma att i strid mot näringsfrihetsförordningens föreskrifter bedrifvas, kommer till tillämpning å hela varulager, som utländing i sin bosättningsort håller till salu, utan att dertill hafva förvärfvat vederbörligt tillstånd.

Det kan ock sättas i fråga, huruvida denna påföljd, hvilken icke drabbar svensk man, som olofligen idkar handel eller annat näringsyrke, står i öfverensstämmelse med de med åtskilliga främmande länder afslutade traktater, särskildt den mellan de förenade rikena och Frankrike gällande, på grund hvaraf utländingar i afseende å handel och industri, utom i afseende å gårdfarihandel, ega här i riket åtnjuta samma förmåner, som tillkomma svensk man.

En så sträng påföljd som den ifrågavarande synes icke heller erforderlig för att göra de om utländings rätt att idka handel gällande föreskrifter tillräckligt effektiva. Det synes mig i detta afseende vara nog, om säkerhet vinnes för erläggande af de böter, som för öfverträdelse af dessa föreskrifter kunna ifrågakomma och hvilka kunna uppgå ända till 500 kronor, äfvensom för de vittnes- och andra ersättningar, som vederbörande kunna blifva dömda att utgifva. Jag anser sålunda åklagarens beslagsrätt böra inskränkas till hvad som kan erfordras för att betäcka det högsta bötesbelopp, som kan ådömas, samt ifrågakommande ersättningar. Till förekommande å ena sidan att åklagaren vid bestämmande af den varuquantitet, han till säkerhet för

ersättningar skall taga i beslag, beräknar ersättningarna, hvilkas belopp naturligtvis icke kan på förhand noggrant bestämmas, oskäligt högt, och å andra sidan att han, af farhåga att han skall utsätta sig för ersättningsanspråk, derest han med beslag belägger mera än hvar till ersättningarna sedermera faktiskt visa sig uppgå, i beslag tager en alldeles otillräcklig varuquantitet eller alldeles afhåller sig från beslag till säkerhet för ersättningarna, synes det mig lämpligt att lagstiftningen bestämmer det belopp, för hvilket beslag till säkerhet för ersättningarna må ega rum. Detta belopp bör naturligtvis tilltagas sålunda att det, utom i sällsynta undantagsfall, blifver tillräckligt, och torde 200 kronor i detta hänseende kunna anses vara en lämplig siffra.

Af ändamålet med dylik beslagsrätt följer naturligen att de beslagtagna varorna icke skola förklaras förbrutna, utan att de skola till egaren återställas, derest den tilltalade erlägger eller ställer vederbörlig säkerhet för de böter och de ersättningar, hvartill han kan komma att blifva dömd.

I afseende å straffpåföljderna blifva sålunda utländing och svensk man fullkomligt likstälde, och mot beslagsrätten, sålunda begränsad som ofvan antydts, torde med afseende å syftet med beslaget, att allenast bereda säkerhet för böter och ersättningar, någon invändning icke på grund af gällande traktater kunna göras.

Hvad angår det af kommerskollegium föreslagna stadgandet att utländing, som under tid, då han är stald under tilltal för öfverträdelse af näringsfrihetsförordningens föreskrifter, fortsätter samma förseelse, skall, när han dertill varder lagligen förvunnen, dömas till särskildt ansvar för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits, så kan jag icke härutinnan dela kommerskollegii mening. Frågan, huruvida en sålunda fortsatt oloflig handelsverksamhet bör anses utgöra flera skilda brott eller fortsättning af ett och samma brott, torde nemligen så mycket hellre böra öfverlemnas åt rättsskipningen att i enlighet med eljest gällande grundsatser afgöra, som det uppenbarligen är orimligt att i detta rent straffrättsliga afseende göra skilnad mellan svensk och utländsk man och det icke ens ifrågasatts att meddela en dylik uttrycklig föreskrift i afseende å handel, som olofligen idkas af inländsk man.

Jag har nyss antydts att, enligt åtskilliga med främmande makter gällande traktater, dessa maktens undersåtar i afseende å handel och industri, utom beträffande gårdfarihandel, tillförsäkrats samma förmåner,

som tillkomma svenske undersåtar. Härmed står icke väl tillsammans det nu gällande ovilkorliga förbudet för utländing att försälja varor genom s. k. realisation, hvarom förmåles i § 10 mom. 1 af förordningen angående utvidgad näringsfrihet, och att användas såsom biträde vid sådan försäljning. Jag anser därför att detta förbud bör undanrödjas och att således utländing, som i behörig ordning förvärfvat tillstånd att i riket idka näring, bör beredas möjlighet att vinna rätt att afyttra varor genom realisation och att användas såsom biträde vid dylik försäljning, vare sig den utöfvas af svensk eller utländing. I likhet med hvad i fråga om rätt för utländing att eljest idka näring är stadgadt, torde pröfningen af ansökning om tillstånd i nu ifrågavarande hänseende icke böra öfverlätas åt Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, utan tillhöra Eders Kongl. Maj:t.

I underdånig skrifvelse den 14 oktober 1889 har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län förmålt, bland annat, att, sedan nådiga förordningen den 23 september 1887 om ändring af vissa paragrafer i 1864 års näringsfrihetsförordning trädt i kraft, vid flera tillfällen muntliga förfrågningar hos Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande gjorts, huruvida gift qvinna, som med mannen sammanlefde samt egde god frejd och gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet, kunde vinna rättighet ej mindre att idka s. k. gårdfarihandel, om mannen sådant tilläte och iklädde sig ansvarighet för de förbindelser, hon i och för rörelsen kunde komma att ingå, än äfven att med mannens medgifvande biträda vid dylik handel äfvensom vid s. k. realisation; men att emellertid ansökningar i sådant syfte af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande städse afböjts. Mot bifall till desamma ansåge nemligen Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande tala: *att* jemlikt § 10 i förordningen angående utvidgad näringsfrihet den 18 juni 1864, sådan nämnda § lydde enligt förordningen den 23 september 1887, ej blott den, som ville idka gårdfarihandel, utan äfven den, som önskade användas såsom biträde vid dylik handel och vid realisation, skulle råda öfver sig sjelf och sin egendom, hvilket gift qvinna, som med mannen sammanlefde, icke gjorde; *att*, om äfven, så länge qualificationerna för idkande af handel, såväl den, som bedrefves genom varors kringförande till salu annorledes än på marknad, som ock den, hvilken utöfvades på annat sätt, varit bestämda endast i § 2 af förordningen den 18 juni 1864, stadgandet i § 4 af samma förordning, att gift qvinna, som

med mannen sammanlefde, vore under vissa vilkor oförhindrad att idka handel, måst fattas så, att gift qvinna egde under berörda vilkor bedrifva all slags handel, hvarå förordningen den 18 juni 1864 egde tillämpning, sistnämnda stadgande likväl numera, sedan kvalifikationerna för idkande af gårdfarihandel genom förordningen den 23 september 1887 skärpts samt bestämts i särskild paragraf med ordningsrum efter § 4, icke gerna kunde tolkas såsom afseende annan handel än den, som omförmäldes i § 2, sådan denna paragraf lydde enligt förordningen den 23 september 1887; *att*, medan det i § 9, enligt dess nuvarande lydelse, hette att den, som ville i stad eller på landet idka grosshandel eller försälja varor i bod eller från annat upplagsställe, skulle vid sin anmälan derom foga det eller de betyg, som på grund af stadgandena i §§ 2, 4 och 6 i hvarje särskildt fall erfordrades, hvadan, om det vore gift qvinna, som ville anmäla sig till idkande af sådan handel, hon jemlikt §§ 2 och 4 hade att aflemna betyg, att hon egde god frejd samt att mannen gäfvade sitt samtycke och iklädde sig ansvarighet för de förbindelser, hon i och för rörelsen kunde komma att ingå, så gjordes deremot i § 10, sådan densamma numera lydde, ingen hänvisning till §§ 2 och 4, utan angäfvades uttryckligen i § 10 såsom vilkor för att få idka gårdfarihandel att sökanden skulle förete betyg, det han egde god frejd, rådde öfver sig sjelf och sin egendom samt gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet; *att* med de genom förordningen den 23 september 1887 införda bestämmelserna i fråga om vilkoren för rättighet att idka gårdfarihandel samt kunna nyttjas såsom biträde vid dylik handel och vid realisation afsetts att inskränka såväl den ambulatoriska handeln som den dermed i viss mån beslätgade art af handelsverksamhet, hvilken hade till ändamål att, utom den handlandes egentliga affärsområde, åstadkomma en brådstörtad slutförsäljning af varulager, eller den s. k. realisationen; *samt att*, hvilken åsigt man för öfrigt än måtte hysa beträffande frågan om gift qvinnas rätt att idka gårdfarihandel, bestämmelserna i § 10 dock syntes lägga bestämdt hinder i vägen för att kunna använda gift qvinna såsom biträde vid sådan handel och vid realisation, enär den dispens, hon så att säga i fråga om handel och annat näringsyrke genom § 4 erhållit från vilkoret att »råda öfver sig sjelf och sin egendom», icke syntes kunna till hennes förmån åberopas i fråga om den verksamhet, som hon utöfvade i ofvan antydda egenskap af biträde, och hvilken icke kunde hänföras till sådan verksamhet, som förordningen den 18 juni 1864 afsåge med uttrycken »handel eller annat näringsyrke».

Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som alltså ansåge att förordningen den 23 september 1887 medfört en icke obetydlig inkränk-

ning i den gifta qvinnans rätt att försörja sig, kunde emellertid icke finna en sådan inskränkning hvarken nödig eller nyttig, helst densamma i viss mån jemväl utgjorde hinder för henne att vid behof bidraga till sin familjs underhåll; och hvad åter beträffade hennes lämplighet för idkande af gårdfarihandel och användande såsom biträde dervid och vid realisation, kunde hon, der förhållandena i hemmet medgäfvde henne att tidtals vara derifrån aflägsnad, icke anses vara mindre egnad för dylik verksamhet än för idkande af grosshandel eller försäljning af varor i bod eller från annat upplagsställe, hvartill hon redan nu författningsenligt vore under vissa vilkor berättigad.

På grund af hvad sålunda anförts har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande slutligen i underdånighet hemställt, huruvida icke Eders Kongl. Maj:t skulle finna skäligt att i nåder meddela den förklaring, att hvad i § 10 af förordningen den 18 juni 1864, sådan denna § lydde enligt förordningen den 23 september 1887, stadgades derom, att ingen finge sjelf eller genom annan idka gårdfarihandel eller användas såsom biträde vid dylik handel eller vid realisation, så framt han ej rådde öfver sig sjelf och sin egendom, icke utgjorde hinder för gift qvinna, som med mannen sammanlefde, att utöfva sådan handel eller att nyttjas såsom biträde dervid eller vid realisation, såvida mannen härtill gäfvde sin tillåtelse och, när fråga vore om idkande af gårdfarihandel, iklädde sig ansvarighet för de förbindelser, hustrun i och för sagda rörelse kunde komma att ingå.

Till följd af nådig remiss har kommerskollegium öfver berörda framställning afgifvit underdånigt utlåtande af den 18 december 1891 och deri anført att kollegium funne sig icke kunna annat än instämma i hvad som blifvit af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande anfördt till stöd för den af honom uttalade mening att gift qvinna, som med mannen sammanlefde, borde ega rätt att begagna sig af ifrågavarande förvärfskällor, en rätt, som, enligt hvad det syntes jemväl kollegium, för närvarande icke vore henne medgifven, samt fördenskull i underdånighet tillstyrkt, det täcktes Eders Kongl. Maj:t vidtaga sådan ändring i nuvarande ordalydelsen af § 10 af näringsfrihetsförordningen, att det blefve gift qvinna, som med mannen sammanlefde, medgifvet att under de i sistnämnda § i öfrigt stadgade betingelser, men utan hinder deraf att hon stode under mannens målsmanskap, utöfva gårdfarihandel äfvensom vara biträde dervid och vid s. k. realisation, så vida mannen härtill gäfvde sin tillåtelse och, när fråga vore om idkande af gårdfarihandel, iklädde sig ansvarighet för de förbindelser, hustrun i och för sistnämnda rörelse kunde komma att ingå.

Med afseende å hvad af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Hallands län blifvit anfördt anser jag, lika med kommerskollegium, en förändring i § 10 af förordningen angående utvidgad näringsfrihet i det af kollegium angifna syfte påkallad.

I enlighet med de af mig sålunda uttalade åsigter har jag låtit uppgöra förslag till förändrad lydelse af vissa delar af förordningen angående utvidgad näringsfrihet, enligt hvilket förslag förordningen skulle i nedannämnda delar erhålla följande lydelse:

§ 10.

Mom. 1. Vill handlande utom den ort, der han, på sätt i § 9 sägs, anmält sig till handels idkande, på kortare tid å auktion eller under hand annorledes än å marknad afyttra lager af handelsvaror (så kallad *realisation*), åligger honom att dertill söka tillstånd, i Stockholm hos öfverståthållareembetet och i öfriga orter hos Konungens befallningshafvande i det län, der försäljningen skall ega rum, med uppgift om kommun, hvarinom och tid, hvarunder han inom hvarje kommun ärnar bedriva försäljningen; skolande vid dylik ansökning fogas dels betyg att sökanden efter behörig anmälan inom riket idkar handel och gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet, dels ock förteckning å varulagret. Önskar sökanden begagna biträde vid rörelsens utöfvande, skall han jemväl uppgifva den eller de personer, han vill dertill använda, samt angående sådan person aflemna, om det gäller gift qvinna, ej mindre bevis om mannens tillåtelse än äfven betyg att hon har god frejd och gjort sig känd för redbarhet och ordentlighet, och i fråga om annan person, jemte nu nämnda betyg, äfven betyg att personen råder öfver sig och sin egendom.

Finner öfverståthållareembetet eller Konungens befallningshafvande, med hänsyn till de aflemnade betygens innehåll och i öfrigt förekommande omständigheter, skäl bevilja det sökta tillståndet, har i sammanhang dermed öfverståthållareembetet eller Konungens befallningshafvande att, med afseende å varuförteckningens omfattning och det tillärnade antalet försäljningsdagar, bestämma en särskild afgift, ej under

tjugufem kronor eller öfver femhundra kronor, till hvarje kommun, inom hvilken försäljningen skall ske; och skola afgifterna af sökanden erläggas, då tillståndsbeviset till honom utlemnas, hvarefter afgifterna öfversändas till vederbörande kommunalmyndigheter, för att kommunerna tillgodokomma.

Mom. 2. Den, som vill, sjelf eller genom annan, utom den ort, der han är bosatt, kringföra varor till salu annorledes än å marknad (så kallad *gårdfarihandel*), skall söka tillstånd dertill hos embetsmyndighet, som i mom. 1 nämnes, och dervid angående sig och den eller dem, han vill använda till biträde, aflemna enahanda betyg, som angående biträden äro i mom. 1 föreskrifna.

Gift qvinna, som med mannen sammanlefver, må, utan hinder deraf att hon står under mannens målsmanskap, kunna i den ordning, som i detta mom. sägs, tillåtas att idka gårdfarihandel samt vara biträde dervid, såvida mannen sådant tillåter och i öfrigt de föreskrifter iakttagas, som i § 4 äro stadgade.

Derest vid pröfning af betygens innehåll och i öfrigt förekommande omständigheter det sökta tillståndet beviljas, skall i beviset derom intagas föreskrift om den tid, tillståndet gäller, hvilken tid ej må utsträckas utöfver ett kalenderår, äfvensom fullständig beskrifning på utseendet jemte uppgift om åldern af sökanden och den eller dem, han må ega såsom biträden använda; och bör till polis- och kommunalmyndigheternas efterrättelse i länskungörelserna införas tillkännagifvande om det meddelade tillståndet.

§ 11.

Landtmän äro oförhindrade att, utan anmälan, med biträde af hustru, hemmavarande barn och lagstadda tjenstehjon, till afsalu förfärdiga de fabriks- och handtverksarbeten, hvilka, såsom föremål för husflit, kunna af dem åstadkommas.

Derjemte må den, som anmält sig till idkande af fabrik eller handtverk, ega att utan särskild anmälan eller tillstånd, som i § 10 sägs, sjelf eller genom hustru eller hemmavarande barn, till salu kringföra sina egna tillverkningar, dock under vilkor, att den som utbjuder varorna, dervid medför ej mindre prestbetyg för sig, än äfven af vederbörande magistrat eller stadsstyrelse, stadsfiskal, kronofogde eller länsman utfärdadt intyg angående beskaffenheten af det näringsyrke, som idkas af den, för hvars räkning varorna utbjudas; skolande sistnämnda intyg,

för att anses gällande, vara utfärdadt under det kalenderår, då försäljningen eger ruin.

För öfrigt vare det ock en hvar, vare sig i stad eller på landet, medgifvet att, utan anmälan eller tillstånd som ofvan sägs, till salu kringföra lifsförnödenheter, jordbruks- och ladugårdsprodukter samt alster af inhemsk husslöjd.

Sådana för statens eller kommunens räkning stiftade inrättningar, hvilka afse fattig- eller fängelsevård, äfvensom undervisnings- och vårdanstalter af alla slag ega likaledes att, utan iakttagande af hvad här ofvan är föreskrifvet, till afsalu tillverka fabriks- och handtverksarbeten.

§ 26.

Mom. 2. Ej må utländing, äfven om han undfått tillstånd till utöfvande här i riket af handel eller annan näring, idka gårdfarihandel, som i § 10 mom. 2 afses, eller användas såsom biträde vid dylik handel, vare sig den sker för svensk eller utländsk mans räkning.

Ej heller må utländing, äfven om han undfått tillstånd som nyss är sagdt, verkställa realisation, som afses i § 10 mom. 1, eller användas som biträde vid dylik försäljning, vare sig den sker för svensk eller utländsk mans räkning, utan att Konungen dertill gifvit lof. Sådant lof sökes af utländing i enahanda ordning, som i mom. 1 af denna § sägs; och gälle i öfrigt härom i tillämpliga delar de föreskrifter, som i § 10 äro meddelade.

§ 31.

Idkar utan i vederbörlig ordning erhållet tillstånd utländing handel eller annat näringsyrke, eller öfverskrider han det tillstånd, honom meddelats, eller i öfrigt felar mot de i denna förordning gifna föreskrifter, är han förfallen till böter enligt § 18; och må allmän åklagare af oförligen till salu hållna varor, till säkerhet för gäldande af högsta bötesbeloppet, 500 kronor, och för ersättningar, som kunna den brottslige intill ett belopp af 200 kronor ådömas, anhålla, derest annan säkerhet därför icke ställes, så mycket som skäligen kan anses i värde motsvara högst 700 kronor; dock att, om sådant beslag må ega bestånd, åtal mot vederbörande ofördröjligen skall anställas.

Böter enligt denna § fördelas på enahanda sätt, som i § 23 är sagdt; och gäller jemväl om böternas förvandling hvad der stadgats.

Då jag anser Riksdagen böra lemnas tillfälle att yttra sig i ämnet, innan Eders Kongl. Maj:t deruti fattar beslut, hemställer jag att Eders Kongl. Maj:t behagade genom nådig proposition inhemta Riksdagens yttrande öfver de af mig sålunda föreslagna ändringar.

Statsrådets öfrige ledamöter instämde uti hvad föredragaude departementschefen hemstält;

Och behagade Hans Maj:t Konungen dertill lemna bifall samt förordnade att proposition i ämnet af den lydelse, bilagan till detta protokoll utvisar, skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo
E. K. Almqvist.
